

El carrer Anselm Clavé

A principis de febrer vaig visitar una exposició sobre la figura i l'època de Josep Anselm Clavé amb motiu del 125è aniversari de la seva mort. Al comentar aquest fet amb un bon amic, la seva resposta fou que a Vidreres hi havia un carrer amb el nom d'aquest personatge, i també va encertar en qualificar-lo de músic. És per això que l'article d'aquest número tractarà del carrer Anselm Clavé i explorarà l'home, l'obra i l'època de tan singular personatge de la mà del llibret de l'exposició.

El carrer Anselm Clavé és la porta d'entrada del barri la Pau, que rep aquest nom d'una placa que es troba situada en aquest carrer amb la inscripció: «*Grupo de viviendas La Pau 31 de enero de 1965*». No sembla gaire agosarat suposar que aquest nom prové de la celebració dels 25 anys de pau feixistes esdevinguts l'any 64, 25 anys de la fi de la guerra civil. És curiós, el concepte de la pau d'aquesta gent està totalment enemistat amb la llibertat i la democràcia i va de la mà de la repressió, l'exili, la tortura i el terror. Mai no havia entès que això fos la pau. Mostraré l'època d'aquesta pau amb un fet singular. El 14 de novembre de 1963, l'abat de Montserrat, Aureli M. Escarré, afirmava al diari *Le Monde*: «*allí on no hi ha llibertat, no hi ha justícia, i és el que passa a Espanya*», «*que el poble pugui escollir el seu govern i canviar-lo si ho desitja: això és la llibertat*», «*Catalunya és una nació entre les altres nacionalitats espanyoles (...) som espanyols, però no som castellans*». Les pressions de la dictadura no es feren esperar, es clausurà Òmnium Cultural i el 21 de desembre, el Casal de Montserrat de Barcelona era saquejat i incendiat. El 12 de març de 1965 la dictadura aconseguia l'exili de l'abat Escarré, un home de pau, però la pau es trobava lluny del territori espanyol des de feia anys.

Tomem al carrer Josep Anselm Clavé per tal d'analitzar la figura i l'època del personatge. Neix el 21 d'abril de 1824 a Barcelona i mor el 24 de febrer de 1874. Fem un salt de dinou anys i ens situem al 1843. Els anys anteriors són caracteritzats per les «bullangues», una sèrie de revoltes que el 1843 prenen un camí diferent, esdevenen un intent revolucionari seriós en què republicans avançats, progressistes i membres d'alguns sectors de la burgesia catalana capaços d'admetre la necessitat de canvis socials, van optar per una solució federal (el poder aniria de baix a dalt) amb un programa de sufragi universal, supressió de la partida pressupostària a la Casa Reial, reducció de l'exèrcit, que aquest es dedicés a l'enemic exterior, llibertat religiosa i d'impremta, enderroc de les muralles i de la Ciutadella de Barcelona. L'himne de la revolta fou el «xirivit», que deia: «*Lo poble vol ser amo, viva Déu que ho serà! ja qu'exposem las vidas/ per tenir llibertat, los nostres vots que valgui/ per fer los diputats, May més vulguen los pobres/ pagar contribucions, que'ls ncs las pag(u)in totas/ ab sos robats milions*».

El nostre personatge, a l'edat de 19 anys, va participar

en l'assalt de la Ciutadella i fou ferit en un braç per una de les 6.000 bombes llançades des de Montjuïc a la ciutat de Barcelona. Tota la seva vida serà una defensa d'aquests valors republicans federals.

Clavé formà part de la primera generació pròpiament republicana i democràtica que arribà al 1840-50, marcada per la personalitat d'Abdó Terradas. Eren una colla de joves immersos en la construcció d'un món nou, el motor ideològic bàsic dels quals fou la seva fe en el progrés, un progrés tècnic i científic, i alhora social i polític. Sense aquesta generació l'esclat republicà i federal del Sexenni Democràtic de 1868-74 a Catalunya no s'explica, ells foren els fixadors d'una cultura política democràtica i popular.

Aquesta primera generació democràtica i republicana va viure en una època de grans i nous canvis, convulsions, misèries i desigualtats. Molts d'ells foren anomenats socialistes (Clavé n'era un), volien representar una proposta d'anàlisi crítica de la realitat, alhora vàlida per solucionar les desigualtats i portar l'individu i el conjunt de la societat cap a un món millor. Aquesta creença que amb la simple aplicació del programa ja es podia arribar al món ideal va fer que els socialistes marxistes de finals de segle els titllessin d'utòpics. A distància, però, aquesta distinció entre utòpic i científic se'ns desdibuixa força.